

6. februar 2007

af Frederik I. Pedersen
direkte tlf. 3355 7712

JOBVÆKST HAR GIVET GEVINST PÅ 15 MIA.KR.

Resumé: *Fra 2003, hvor konjunkturerne bundede, til 2006 er antallet af modtagere på overførselsindkomst i de "arbejdsdygtige" aldrig reduceret med næsten 60.000, mens beskæftigelsen er øget med ca. 65.000 personer. Færre på overførsel og flere i beskæftigelse har givet de offentlige kasser en direkte gevinst på 15 mia.kr. Der var i 2006 ca. 770.000 modtagere på overførselsindkomst i de "arbejdsdygtige" aldrig – et tal, der vil blive mindre i 2007.*

Siden de danske konjunkturer vendte i 2003, er der frem til og med 2006 kommet ca. 65.000 flere i beskæftigelse, mens der er kommet ca. 60.000 færre på overførselsindkomst i de "arbejdsdygtige" aldrig. Samlet har de offentlige kasser haft en gevinst fra flere indkomstskatte og reducerede overførsler på i alt 15 mia.kr. Alene fra 2005 til 2006 har de offentlige kasser haft en gevinst på ca. 11 mia.kr. Det viser tabellen.

Gevinst fra flere i beskæftigelse og færre på overførsel og 2003-2006

	2003-2006	2005-2006
	----- Mia.2006-kr -----	
Sparet overførselsindkomst i alt	6,5	5,7
Øget indkomstskat (netto)	8,4	5,4
Direkte effekt på offentlige finanser	15,0	11,1

Anm.: Se forudsætningerne nedenfor.

Kilde: AErådet.

Tabellen viser endda kun de direkte gevinster. Hvis de afledte effekter fra den stigende beskæftigelse og færre på overførsel blev medregnet, ville gevinsterne være endnu større. Det gælder fx de stigende indirekte skatter fra et højere privat forbrug (moms, registreringsafgift mv.) og øgede selskabsskatter fra den øgede produktion.

Om der alene er tale om en kortsigtet konjunkturgevinst, kan kun tiden vise. Meget tyder på imidlertid på, at strukturerne på arbejdsmarkedet, herunder den strukturelle ledighed, er bedre end vurderet tidligere. Hvis fx halvdelen af ledighedsfaldet fra 2005 til 2006 er af strukturel/varig karakter, vil de offentlige kasser herfra få en permanent gevinst på ca. 4½ mia.kr. Det svarer til 800 kr. per dansker fra spæd til olding.

JOBVÆKSTEN HAR GIVET GEVINST PÅ 15 MIA.KR.

Antallet af overførselsmodtagere falder fortsat

På baggrund af den Sammenhængende Social Statistik, Finansministeriets skøn samt egne vurderinger vurderes det *samlede* antal overførselsmodtagere - inklusive folkepensionister, men eksklusive aktiverede i beskæftigelse - at være faldet med ca. 24.000 helårsmodtagere fra 2005 til 2006. Fra 2003-2006 har der været et fald på ca. 13.000 helårsmodtagere. Det viser tabel 1.

Tabel 1. Udviklingen i overførselsmodtagere 2003-2006

	2003	2004	2005	2006*	2003- 2006	2005- 2006
	----- 1.000 helårsmodtagere -----					
Overførselsmodtagere i alt	1569	1582	1579	1556	-13	-24
Heraf Dagpenge	144	149	132	101	-43	-31
Kontanthjælp	93	102	96	85	-7	-11
Syge- og barselsdagpenge, samt orlov	122	124	127	129	7	2
Førtidspension	259	258	247	236	-23	-11
Ledighedsydelse og revalidering	30	31	32	33	3	1
Efterløn og overgangsydelse	186	190	168	147	-39	-21
Aktivering (AF+kommunal) ¹⁾	65	46	44	40	-25	-5
Folkepension	672	682	734	786	114	52
I alt ekskl. folkepension	897	900	845	770	-127	-76
I alt i "arbejdsdygtige" ²⁾	828	831	809	770	-59	-40

* 2006 er skønnet ud fra Finansministeriets opgørelser i decemberredøgørelsen 2006 og de tilgængelige informationer omkring antallet af overførselsmodtagere i 2006.

1) Aktiverede uden for arbejdsstyrken.

2) Svarer til i alt ekskl. folkepension i 2006, men hvor der er korrigeret for den lavere folkepensionsalder tilbage i tid, således at niveauet i alle årene er sammenlignelige med 2006. Den lavere pensionsalder øger afgang fra overførselsgrupperne (og beskæftigelse) til folkepension fra aldersgrupper, der både tilhører den "gamle ordning" og den "nye ordning" i perioden 2. halvår 2004 til 2. halvår 2006. Korrektionen er i tabellen foretaget ved at rense for de 65 og 66-årige på førtidspension samt på efterløn.

Kilde: AErådet pba. Danmarks Statistik og Finansministeriet.

Ser man bort fra folkepensionister, har der det seneste år været et fald på knap 76.000 helårsmodtagere, heraf vurderes ca. 36.000 helårsmodtagere at kunne henføres til den lavere folkepensionsalder (primært effekt for antallet af efterlønnere og førtidspensionister). Så mere reelt har der altså været et fald i antallet af overførselsmodtagere i de "arbejdsdygtige" ældre på knap 40.000 helårsmodtagere fra 2005 til 2006, jf. nederste række i tabel 1. Fra 2003 til 2006 er antallet af overførselsmodtagere i de "arbejdsdygtige" ældre blevet reduceret med ca. 59.000 helårsmodtagere¹. Der var i 2006 således knap 770.000 helårsmodtagere på overførselsindkomst i de arbejdsdygtige ældre.

¹ Der henvises til Økonomiske Tendenser 2006 for en nærmere redegørelse af den historiske udvikling i antallet af overførselsmodtagere.

Tabel 1 viser også en mere detaljeret opgørelse af antallet af overførselsmodtagere fra 2003, hvor konjunkturerne bundede, til 2006. Som det fremgår, har der været stor tilbagegang i antallet af dagpengemodtagere, aktive-rede uden for arbejdsstyrken, førtidspensionister og efterlønnere mv.

For førtidspensionisterne skyldes en meget stor del af faldet den lavere folkepensionsalder, der har betydet, at der har været overgang fra førtidspension til folkepension fra både 64- og 66-årige. For efterlønnere mv. kan mere end hele faldet forklares af den lavere folkepensionsalder, dvs. at der ER korrigeret for afgang til folkepension fra både den ”gamle” og ”nye” efterlønsordning, faktisk har der været en stigning i antallet af efterlønnere mv. Der har også været et pænt stort fald i antallet af kontanthjælpsmodtagere, særligt det seneste år. Omvendt har der været en stigning af - selvfølgelig - især folkepensionister, men også en mindre stigning i antallet af helårsmodtagere på syge- og barseldagpenge mv.

Stor besparelse på udgifter til overførselsindkomst

I tabel 2 gives en vurdering af hvilken effekt, udviklingen i de forskellige overførselskategorier har haft for de offentlige finanser i form af sparede udgifter til overførselsindkomst. Vurderingen er foretaget med udgangspunkt i opgørelsen fra tabel 1 via den nationaløkonomiske model ADAM.

Tabel 2. Udgifter til overførselsindkomster 2003-2006

	2003-2006	2005-2006
	----- ændring i mia.2006-kr -----	
Dagpenge	-7,1	-5,1
Kontanthjælp	-0,9	-1,3
Syge- og barseldagpenge, samt orlov	+1,2	+0,4
Førtidspension	-3,4	-1,6
Ledighedsydelse og revalidering	+0,6	+0,2
Efterløn og overgangsydelse	-5,6	-3,0
Aktivering (AF+kommunal) ¹⁾	-3,2	-0,7
Folkepension	+11,8	+5,4
Overførselsindkomst i alt	-6,5	-5,7

Anm.: Beregningerne er foretaget med udgangspunkt i opgørelsen fra tabel 1.

1) Aktiverede uden for arbejdsstyrken.

Kilde: AErådet på baggrund af ADAM, Danmarks Statistik og Finansministeriet.

Samlet set har de offentlige kasser haft en besparelse på godt 6½ mia.2006-kr. fra 2003 til 2006, alene det seneste år har besparelsen været 5¾ mia.2006-kr.

Tabel 2 viser, at de største besparelser ligger på dagpenge, efterløn mv. og førtidspension. Men også på kontanthjælpsområdet og for aktivering (uden for arbejdsstyrken) er der tale om store besparelser.

Udgifterne er primært steget for folkepension, men også for syge- og barseldagpenge mv. samt ledighedsydelse og revalidering.

Det er klart, at nogle af de sparede udgifter til førtidspension og alle de sparede udgifter på efterløn kan henføres til den lavere folkepensionsalder, og modregner man hele besparelsen på førtidspension og efterløn i de stigende udgifter til folkepension, har der været en stigning i udgifterne til folkepension på $2\frac{3}{4}$ mia.2006-kr. De sparede overførselsindkomster på alle de øvrige områder har således været mere end 9 mia.2006-kr. fra 2003-2006.

Markant stigning i indkomstskatten

Siden konjunkturerne i Danmark vendte i 2003 er der kommet ca. 65.000 flere personer i beskæftigelse, heraf alene ca. 45.000 personer fra 2005 til 2006. Omregnet til øget skat på arbejdsindkomst svarer stigningen fra 2003 til 2006 til en merindtægt for det offentlige på knap $11\frac{1}{2}$ mia.2006-kr., heraf kan knap 8 mia.2006-kr. henføres til det seneste år, jf. tabel 3.

Tabel 3. Ændrede skatteindtægter fra arbejdsindkomst og overførsler 2003-2006

	2003-2006	2005-2006
	----- Mia.2006-kr -----	
Øget arbejdsindkomstskat	11,4	7,9
Skat fra lavere overførsler	-3,0	-2,5
Skat fra løn og overførsler i alt	8,4	5,4

Kilde: AErådet på baggrund af ADAM, Danmarks Statistik og Finansministeriet.

Imidlertid betyder de sparede udgifter til overførselsindkomst også, at der kommer mindre ind i indkomstskat fra overførselsindkomsterne. Udviklingen og sammensætningen af overførselsindkomsterne fra tabel 1 og 2 implikerer via beregninger på den nationaløkonomiske model ADAM, at de offentlige kasser har mistet indtægter for ca. 3 mia.2006-kr. fra 2003-2006 på den konto. Det viser tabel 3.

Samlet har den stigende beskæftigelse og faldet i antallet af overførselsmodtagere givet en nettogevinst fra løn og overførsler på knap $8\frac{1}{2}$ mia.2006-kr. fra 2003 til 2006. Det viser tabel 3. Som nævnt i resumeet omfatter beregningerne kun de direkte effekter for de offentlige kasser. Hvis de afledte effekter fra fx stigende indirekte skatter (moms, registreringsafgift mv.) fra

et øget privatforbrug og øgede selskabsskatter også blev medregnet, ville nettoindtægterne være endnu større.

Samlet direkte gevinst fra flere i beskæftigelse og færre på overførsel

Samlet set har de offentlige kasser sparet overførselsindkomst og fået øget skatten fra arbejdsindkomst (netto) med i alt 15 mia.2006-kr. fra 2003 til 2006 – det svarer til knap 1 pct. af BNP. Alene fra 2005 til 2006 har der været en gevinst på godt 11 mia.2006-kr. Det viser tabel 4. I tillæg hertil kommer så de offentlige indtægter fra det øgede privatforbrug, der følger af flere i arbejde og færre på overførsel, samt øgede selskabsskatter. Begge forhold er ikke medtaget i beregningerne her, fordi det er afledte effekter.

Tabel 4. Gevinst fra flere i beskæftigelse og færre på overførsel 2003-2006

	2003-2006	2005-2006
	----- Mia.2006-kr -----	
Sparet overførselsindkomst i alt	6,5	5,7
Øget indkomstskat (netto)	8,4	5,4
Direkte effekt på offentlige finanser	15,0	11,1

Kilde: AErådet på baggrund af ADAM, Danmarks Statistik og Finansministeriet.

Midlertidig eller permanent gevinst?

Gevinsten i tabel 4 er en følge af de gode danske konjunkturer. Men hvis der underliggende også har været tale om, at strukturerne i dansk økonomi er forbedret, har noget af de senere års gevinst også mere varig karakter.

Det er ekstremt vanskeligt at adskille konjunktoreffekterne fra underliggende strukturelle/langsigtede effekter. Fx vurderer Finansministeriet, at den strukturelle ledighed i 2006 – den ledighed, der er forenelig med en stabil pris- og lønudvikling – ligger på ca. 157.000 fuldtidspersoner². Det svarer omtrent til den faktiske ledighed i 2005. Tages dette for gode varer, må hele ledighedsfaldet på ca. 34.000 fuldtidspersoner fra 2005 til 2006 betragtes som rent konjunkturbetinget og altså noget, der vil vende igen i takt med, økonomien vil vende.

Omregnet til direkte effekt for de offentlige kasser svarer det til, at af gevinsten på 11 mia.2006-kr fra 2005 til 2006 kan ca. 9 mia.2006-kr. henføres til ren konjunktur. Det vil sige, at det er penge, de offentlige kasser vil miste igen senere, når konjunkturerne vender. Dertil kommer, at der også vil være konjunktoreffekter fra mange af de øvrige overførselskategorier.

² = 5,4 pct. af arbejdsstyrken, jf. Konvergensprogrammet 2006.

Når man ser på løn- og prisudviklingen, er der imidlertid meget, der tyder på, at den strukturelle ledighed ligger lavere end, hvad Finansministeriet skønner i 2006³. Hvis fx halvdelen af ledighedsfaldet fra 2005 til 2006 også er af strukturel/varig karakter, vil de offentlige kasser herfra få en permanent gevinst på ca. 4½ mia.2006-kr. (ca. 0,27 pct. af BNP.)

Aktuelt ligger den faktiske ledighed under 110.000 fuldtidspersoner og der er meget, der tyder på, at vi endnu ikke har set ”bunden”. Antallet af personer på overførselsindkomst i de erhvervsaktive aldre vil derfor falde yderligere i 2007. Uanset om ledighedsfaldet siden 2005 er af rent konjunkturbestemt art eller om der også er mere varige/strukturelle effekter på spil, så peger det aktuelle ledighedsniveau på yderligere gevinster for de offentlige kasser i 2007.

³ Det skal her nævnes at Finansministeriet opererer med et usikkerhedsinterval på +/- ½ pct.enhed svarende til +/-14.000-15.000 fuldtidspersoner.